

اخلاق عرفانی

در سیره اهل بیت علیهم السلام

منازل سلوک و مقامات ربانیون

محقق: محمد علی علیامهر تبریزی

www.ketab.ir

بیت
۱۴۰۳

علیامهر، محمدعلی، ۱۳۵۸ -

اخلاق عرفانی در سیره اهل بیت (علیهم السلام): منازل سلوک و مقامات ربانیون/ محمدعلی علیامهر تبریزی. - قم: مؤسسه بوستان

کتاب، ۱۴۰۳.

۵۶۸ ص. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۳۱۷۱) (فلسفه و عرفان)

ISBN 978-964-09-2609-3

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. [۵۶۳] - ۵۶۸: همچنین به صورت زیرنویس.

۱. اخلاق عرفانی. ۲. آداب طریقت - جنبه های قرآنی. ۳. آداب طریقت. ۴. اخلاق اسلامی.

۵. چهارده معصوم - اخلاق. الف. مؤسسه بوستان کتاب. ب. عنوان. ج. عنوان: منازل سلوک و مقامات ربانیون.

۲۹۷/۸۴

BP 2۸۹

شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۱۸۳۶۹

۱۴۰۳

www.ketab.ir

■ موضوع: فلسفه و عرفان

■ گروه مخاطب: تخصصی

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۳۱۷۱

مسیلسل انتشار (چاپ اول و بازچاپ): ۸۵۷۱

بوستان کتاب

بوستان کتاب

اخلاق عرفانی در سیره اهل بیت

منازل سلوک و مقامات ربانیون

• نویسنده: محمدعلی علیامهر تبریزی

• مترجم: مؤسسه بوستان کتاب

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه مؤسسه بوستان کتاب

• نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۳ • شمارگان: ۵۰۰ • بها: وبسایت رسمی مؤسسه بوستان کتاب

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به مؤسسه بوستان کتاب است

printed in the Islamic Republic of Iran

❖ دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، معلم ۱۴، پلاک ۱۷، کدپستی: ۳۷۱۵۶۱۶۶۵۹، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۲۶۳۲

تلفن‌های پخش: ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۴۰ و ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۴۱

❖ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا، تلفن ۰۲۵۳۱۱۵۱۲۵۰ و ۰۲۵۳۱۱۵۱۱۸۷

❖ فروشگاه تهران: خیابان انقلاب، بین وصال و فلسطین، پلاک ۹۵۱، تلفن: ۰۲۱۶۶۹۶۹۸۷۷۸

❖ فروشگاه اصفهان: خیابان حافظ، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۰۳۱۳۲۲۲۰۳۷

❖ فروشگاه مشهد: چهارراه خسروی، مجتمع پاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۰۵۱۳۲۲۳۳۶۷۲

❖ فروشگاه رنگین کمان (کودک و نوجوان): قم، چهارراه شهدا، تلفن: ۰۲۵۳۱۱۵۲۷۷۳

E-mail: info@bustaneketab.ir، پست الکترونیک مؤسسه

www.bustaneketab.ir، پایگاه اینترنتی فروش کتاب

با قدردانی از همکاری که در تولید این اثر نقش داشته‌اند:

• اعضای شورای بررسی آثار • سرویراستار: محمدرضا منصفی سروندانی • ویراستار: محمد زارعی • اصلاحات حروف‌نگاری و صفحه‌آرا: حسین محمدی

• نمونه‌خوانی: محمد وکیلی • کنترل فنی صفحه‌آرایی: علیرضا سالوند • طراح جلد: امیرعباس رجبی

• اداره آماده‌سازی: حمیدرضا تیموری • اداره چاپخانه: محمد فرامرزی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی

رئیس مؤسسه
محمدباقر انصاری

فهرست مطالب

مقدمه ۱۷

مقدمات اخلاق

مقدمه اول: معرفه النفس (خودیابی) ۲۷

فلسفه اخلاق ۲۷

۱. عالم امر ۲۹

۲. عالم خلق ۲۹

مقدمه دوم: اهمیت علم اخلاق ۳۲

مقدمه سوم: تغییر و تحول اخلاقیات ۳۵

نظر اول ۳۵

دلیل اول ۳۵

دلیل دوم ۳۶

جواب اول ۳۶

جواب دوم ۳۶

جواب سوم ۳۶

نظر دوم ۳۷

جواب اول ۳۷

جواب دوم ۳۷

نظر سوم ۳۷

دستور العمل و راه تحصیل از روان‌شناسی امیرالمؤمنین علیه السلام ۳۹

مقدمه چهارم: تأثیر و تأثر اخلاق در نظام طبیعت ۴۰

هشدارهای قرآنی در اثرگذاری اوصاف و اخلاق ۴۲

مقدمه پنجم: هدف از تعهدات اخلاقی، سیروسلوک و رسیدن به درجات متعالیه است ۴۴

مقدمه ششم: انتخاب استاد و طبیب روحانی ۴۸

۲۳۶	مقام ادب (ارادت تام)
۲۳۷	ادب مع الله
۲۳۸	ادب مع الرسول والانمه
۲۳۹	ادب مع الناس والخلق
۲۳۹	ادب مع النفس
۲۴۱	مقام خلوت و عزلت
۲۴۷	مقام عمل صالح
۲۵۰	اثر عمل صالح در ظهور حقایق
۲۵۱	مقام سکینه و اطمینان (آرامش و وقار)
۲۵۱	مقام سکینه
۲۵۱	مقام اطمینان
۲۵۵	مقام شکر (سیاس و قدردانی)
۲۵۶	۱. نعمت شناسی
۲۵۷	۲. پذیرش نعمت با خشوعی و فرح
۲۵۷	۳. ستودن منعم و تحمید و جدیت در رضای حق
۲۵۷	آخرین مرحله، عجز به شکرگزاری
۲۵۸	شکر عارفانه
۲۵۸	به چه چیزی باید شکر کرد
۲۵۹	کفران نعمت
۲۶۰	شکرگزاری در اواخر عمر
۲۶۱	مقام معرفت و شناخت
۲۶۸	مقام عزت نفس و کرامت انسانی
۲۶۹	گوناگونی عزت انسان
۲۶۹	۱. عزت ذاتی
۲۷۰	۲. عزت اکتسابی
۲۷۲	آثار عزت و بزرگ منشی در انسان
۲۷۴	مقام طهارت باطنی و ظاهری
۲۷۵	۱. طهارت جسمی و ظاهری
۲۷۶	نکته اول
۲۷۶	نکته دوم
۲۷۶	نکته سوم
۲۷۶	نکته چهارم

۲۷۷	نکته پنجم
۲۷۷	نکته ششم
۲۷۷	نکته هفتم
۲۷۷	نکته هشتم
۲۷۷	نکته نهم
۲۷۷	جهت اول
۲۷۸	جهت دوم
۲۷۸	۲. طهارت جوارح از معصیت
۲۷۹	۳. طهارت قلبی از آلودگی وسوس شیطان، رذایل اخلاقی و نجاسات روحی
۲۸۰	۴. طهارت سر و نهن از غیر خداوند
۲۸۲	مقام حلال طلبی و اجتناب از حرام خواری
۲۸۳	۱. حلال
۲۸۵	۲. حرام
۲۸۵	۳. مشته
۲۸۶	۴. شهوت
۲۸۷	۵. عادت
۲۸۷	طریقه کسب مال حلال
۲۸۹	مقام عفو و گذشت (ایثار)
۲۹۳	مقام تفکر و تعقل (خردورزی)
۲۹۶	منشأشناسی (از کجا آمده‌ام؟)
۲۹۶	هدف‌شناسی (در کجا قرار دارم؟)
۲۹۶	معادشناسی (به کجا خواهم رفت؟)
۲۹۸	مقام خدمت به خلق (نیکی و تعاون)
۳۰۳	مقام تسلیم و تفویض (انقیاد محض)
۳۰۳	اسلام اصغر
۳۰۵	اسلام اکبر
۳۰۵	پذیرای محض در تکوین و تشریح
۳۰۸	مقام همت عالی (شهامت)
۳۱۰	علو همت
۳۱۲	مقام ولایت حقه الهی
۳۱۳	ولایت خدا
۳۱۳	ولایت شیطان و طاغوت

۵۱۰	.....	۱. حالت تقریط
۵۱۰	.....	۲. حالت اعتدال
۵۱۱	.....	۳. حالت افراط
۵۱۲	.....	مقام ورع (پارسایی)
۵۱۶	.....	مقام صفا و طهارت باطنی
۵۲۰	.....	مقام اعتصام و توسل (بخش اول)
۵۲۴	.....	مقام اعتصام و توسل (بخش دوم)
۵۲۶	.....	۱. توسلات ظاهری
۵۲۶	.....	۲. توسلات باطنی
۵۲۹	.....	مقام فوز و فلاح (رستگاری)
۵۳۰	.....	مفلحون و فائزون کیستند؟
۵۳۳	.....	مقام یقین
۵۳۶	.....	۱. علم الیقین
۵۳۶	.....	۲. عین الیقین
۵۳۷	.....	۳. حق الیقین
۵۳۹	.....	مقام موعظه (ارشاد و هدایت)
۵۴۱	.....	شرط اول: قُمْ قَائِمًا
۵۴۱	.....	شرط دوم: وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ
۵۴۲	.....	شرط سوم: وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ
۵۴۵	.....	مقام موت و حیات
۵۵۰	.....	مقام اخلاق (حلم و بردباری و خوش خلقی)
۵۵۱	.....	انسان کامل و بااخلاق
۵۵۵	.....	مقام نیروبخش بندگی خدا و کانون کمال و قدرت (فیوضات، مکاشفات، نور)
۵۵۷	.....	۱. فیض
۵۵۷	.....	۲. کشف
۵۵۸	.....	تصرف در نفوس و طبیعت و افکار مثبت
۵۵۸	.....	اطلاع از مافی الضمیر و آینده و مرگ
۵۵۹	.....	طلب باران، شفای مریض صعب‌العلاج و نفرین و دعا بر کسی
۵۶۱	.....	۳. نور
۵۶۳	.....	کتاب‌نامه

مقدمه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«الحمد لله رب العالمين، اللهم يا داعي المدحوات وداعم المسموكات وجابل القلوب على فطرتها شقيها وسعيدها. اجعل شرائف صلواتك ونوابي بركاتك على محمد عبدك ورسولك الخاتم لما سبق وعلى اهل بيته الطيبين الطاهرين، سيما امام العصر، كاشف الضر والميخن مولانا الحجة بن الحسن عليه السلام ولعنة الله على أعدائهم أجمعين».

موضوع نوشتار حاضر، اخلاق عرفانی در سیره اهل بیت علیهم السلام و چشم انداز نوینی برای تشنگان علم و معرفت و اهل توحید است که مقصدشان تقرب به حق و اکتساب کمال و سعادت ابدی است. نوابع عصر، اصول اخلاقیات را در زمان های گذشته از انفس قدسیه انبیای کرام فراگرفتند و این حکمت قدما به دست معادن حکمت، یعنی ذوات مقدسه اهل بیت علیهم السلام رونق و طراوتی دیگر پذیرفت و مغز حکمت و محتوای معرفت و مکارم اخلاق را در گفتار و عمل آشکار نمودند و به فراخور فهم مخاطبان و شاگله آنها به بشریت هدیه دادند. سپس این تحفه ارزشمند از طریق آنها به اصحاب سر و اولیای الهی رسید تا آن که سرآورده بصیرت و حقیقت و غرایب علوم برای قلیلی از امت کشف شد.

علم اخلاق از فنون حکمت عملی است. اخلاق و عرفان نظری و نوشتن و گفتن و خواندنش نمی تواند انسان را از معارف کامل الهی سیراب کند. بنابراین انسان برای فرشته خوش شدن و وارستگی، نیازمند عمل به علم اخلاق و استاد اخلاق می باشد و اهمیت این نوع تربیت و تهذیب دل ها بر کسی پوشیده نیست و شکوه فن اخلاق، قلب هر انسان سالک و مهذب را می نوازد و انسان خواب رفته در ورطه وهم و غفلت زده در ضلالت را به سراج عقل روشن می کند و او را به تماشای کمال و جمال حضرت حق می کشاند. پس، از آثاری که می تواند سالک را به کمال نشاند و او را در سایه سار توحید حق بخواند و بر

همچنین با احترام ضمن آرزوی توفیق روزافزون برای عوامل محترم مؤسسه بوستان کتاب، بدین وسیله از همکاری‌ها و مساعدت‌های آنان برای پی‌گیری امور انتشار این اثر، کمال تشکر و قدردانی را ابراز می‌دارم و سلامتی همه عزیزان را از خداوند متعال خواستارم.

والحمد لله حسن التوفيق و هداية الطريق

محمدعلی غلاممهر تبریزی

۲۷ رجب (عید مبعث) ۱۴۴۵ ه. ق

۱۹ بهمن ۱۴۰۲ ه. ش

www.ketab.ir